

Důvodová zpráva

k návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o úvěru pro spotřebitele

A. OBECNÁ ČÁST

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad

Viz přílohu k důvodové zprávě k návrhu zákona o úvěru pro spotřebitele.

Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Navrhované řešení je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Návrh zákona provádí pouze technické změny, jejichž nutnost je vyvolána přijetím zákona o úvěru pro spotřebitele. V podrobnostech viz důvodovou zprávu k návrhu zákona o úvěru pro spotřebitele.

Zhodnocení souladu s mezinárodními smlouvami a právem Evropské unie

Návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána. Návrh zákona je v souladu s právem Evropské unie. Návrh zákona provádí pouze technické změny, jejichž nutnost je vyvolána přijetím zákona o úvěru pro spotřebitele. V podrobnostech viz důvodovou zprávu k návrhu zákona o úvěru pro spotřebitele.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah

Navrhovaná právní úprava neklade nároky na státní rozpočet ani ostatní veřejné rozpočty, zejména rozpočty krajů a obcí. Návrh zákona provádí pouze technické změny, jejichž nutnost je vyvolána přijetím zákona o úvěru pro spotřebitele. V podrobnostech viz důvodovou zprávu k návrhu zákona o úvěru pro spotřebitele.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Část první: Změna zákona o České obchodní inspekci

Čl. I

Návrh zákona o úvěru pro spotřebitele svěřuje dohled nad všemi poskytovateli a zprostředkovateli spotřebitelského úvěru České národní bance jako jednotnému orgánu dohledu nad finančním trhem. Proto je třeba vypustit ze zákona o České obchodní inspekci dosavadní kontrolní pravomoc České národní banky v oblasti poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru.

Část druhá: Změna živnostenského zákona

Čl. II

Návrh zákona o úvěru pro spotřebitele upravuje poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru jako zvláštní regulovanou činnost na finančním trhu a udělování oprávnění k této činnosti a dohled nad ní svěřuje České národní bance. Tak jako u jiných

regulovaných činností na finančním trhu je tedy i zde třeba stanovit, že poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru není živností. V souvislosti s tím je třeba vypustit tyto činnosti také z přílohy č. 2 k živnostenskému zákonu, v níž jsou vymezeny živnosti vázané.

Část třetí: Změna zákona o bankách

Čl. III

K bodu 1 (§ 1 odst. 3)

Navržené ustanovení řeší kolizi mezi § 1 odst. 3 písm. i) zákona o bankách a ustanovením návrhu zákona o úvěrech pro spotřebitele, které vymezuje osoby oprávněné zprostředkovávat spotřebitelský úvěr. Podle § 1 odst. 3 písm. i) zákona o bankách mohou banky na základě bankovní licence provozovat tzv. finanční makléřství. Ačkoli povaha této činnosti není zcela jasná a o jejím obsahu panují výkladové spory, může pod tuto činnost spadat i zprostředkování spotřebitelského úvěru. Kolize obou ustanovení se v navrženém ustanovení řeší tak, že banky mohou i nadále vykonávat činnost tzv. finančního makléřství, ovšem jestliže tato činnost spočívá ve zprostředkování spotřebitelského úvěru musí získat oprávnění ke zprostředkování spotřebitelského úvěru podle zákona o úvěru pro spotřebitele (tedy stát se samostatným zprostředkovatelem, vázaným zástupcem nebo zprostředkovatelem vázaného spotřebitelského úvěru). Tím je zajištěno, že jednotná pravidla pro distribuci spotřebitelského úvěru, která zavádí návrh zákona o úvěru pro spotřebitele, budou dopadat i na banky.

K bodu 2 (§ 25a odst. 3)

Navržené ustanovení reaguje na to, že směrnicí 2014/17/EU byla novelizována směrnice 2013/36/EU, v níž bylo stanoveno, že povinnosti mlčenlivosti osob vykonávajících bankovní dohled nejsou dotčeny vyšetřovací pravomoci Evropského parlamentu podle čl. 226 Smlouvy o fungování Evropské unie. Navrhuje se proto odpovídajícím způsobem rozšířit výčet výjimek z povinnosti mlčenlivosti osob vykonávajících bankovní dohled.

Část čtvrtá: Změna zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

Čl. IV

K bodu 1 (§ 5a odst. 1)

Nová úprava reaguje na navrhované zrušení zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, který má být nahrazen zákonem o úvěru pro spotřebitele.

K bodu 2 (§ 5a odst. 2 písm. a))

V souvislosti s úpravami navrženými v novém zákoně o úvěru pro spotřebitele, podle kterých již nebude možné poskytovat spotřebitelský úvěr na základě živnostenského oprávnění, ale nově bude moci poskytovat spotřebitelský úvěr pouze subjekt, který bude mít oprávnění a bude muset splňovat zákonem dané podmínky, se navrhuje tuto úpravu promítnout do definice ostatní finanční instituce.

K bodu 3 (§ 5a odst. 2 písm. c))

Jedná se pouze o legislativně technickou úpravu, neboť podmínka minimální výše základního kapitálu se v souvislosti s novou úpravou stala nadbytečnou a je možno ji tedy vypustit. Návrh nového zákona o úvěru pro spotřebitele stanoví minimální výši počátečního kapitálu pro nebankovní poskytovatele spotřebitelského úvěru, a tudíž u všech subjektů oprávněných

poskytovat spotřebitelský úvěr budou stanoveny požadavky na minimální výši kapitálu věcnými zákony s vyšším limitem, než je požadováno v současné době v tomto ustanovení.

K bodu 4 (§ 5a odst. 4 písm. c))

V návaznosti na úpravu navrhovanou v ustanovení § 5a odst. 2 písm. c) se ruší obsoletní část ustanovení.

Čl. V

Navrhuje se přechodné ustanovení, které upravuje začátek použití ustanovení § 5a zákona č. 593/1992 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti zákona o úvěru pro spotřebitele. Ostatní finanční instituce budou tvořit opravné položky podle znění ustanovení § 5a účinného přede dnem nabytí účinnosti zákona o úvěru pro spotřebitele naposledy v období předcházejícímu období, ve kterém zanikne jejich oprávnění pro poskytování úvěru podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Podle navrhovaných přechodných ustanovení v zákoně o úvěru pro spotřebitele mohou provozovat svou podnikatelskou činnost na základě živnostenského oprávnění ještě 6 měsíců po nabytí účinnosti zákona o úvěru pro spotřebitele nebo v případě, že požádá o oprávnění poskytovat spotřebitelský úvěr, do doby rozhodnutí České národní banky.

Část pátá: Změna zákona o České národní bance

Čl. VI

K bodu 1 (§ 44 odst. 1)

Do výčtu osob podléhajících dohledu České národní banky se navrhuje doplnit osoby upravené zákonem o úvěru pro spotřebitele, tedy konkrétně nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, samostatného zprostředkovatele, vázaného zástupce, zprostředkovatele vázaného spotřebitelského úvěru a zahraničního zprostředkovatele.

K bodu 2 (§ 44a odst. 1)

Ustanovení § 44a zákona o České národní bance upravuje dohled České národní banky nad některými aspekty ochrany spotřebitele při výkonu činnosti osob, které podléhají dohledu České národní banky podle § 44 zákona o České národní bance. Smysl rozlišení obou uvedených ustanovení je zejména v tom, že § 44a zákona o České národní bance upravuje v návaznosti na nařízení 2006/2004 o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele zvláštní procesní postup České národní banky, kromě jiného při spolupráci se zahraničními orgány. Nařízení 2006/2004 pokrývá oblast upravenou směrnicí 2008/48/ES (spotřebitelský úvěr jiný než na bydlení), nikoli však oblast upravenou směrnicí 2014/17/EU (spotřebitelský úvěr na bydlení). Proto je třeba v § 44a odst. 1 zákona o České národní bance omezit rozsah působnosti uvedeného ustanovení pouze na spotřebitelské úvěry jiné než na bydlení.

Navržené ustanovení neznamená, že by v oblasti spotřebitelského úvěru na bydlení nevykonávala Česká národní banka dohled nad ochranou spotřebitele. Tento dohled vykonává podle § 44 zákona o České národní bance tak, jak to činí i v jiných oblastech finančního trhu (kapitálový trh, platební styk, pojišťovnictví). Navržené ustanovení pouze znamená, že v oblasti spotřebitelského úvěru na bydlení se neuplatní zvláštní procesní postup podle § 44a odst. 2 až 5 zákona o České národní bance, navazující na nařízení 2006/2004.

K bodu 3 (§ 44a odst. 1)

ČNB předmětnou změnou získá pravomoc dohlížet nad ochranou spotřebitele u subjektů, které na území ČR podnikají na základě jednotné evropské licence.

Část šestá: Změna zákona o spořitelních a úvěrních družstvech**Čl. VII**

Analogická změna jako v § 25a odst. 3 zákona o bankách. Ustanovení příslušné směrnice dopadá na úvěrové instituce, což v terminologii českého právního řádu znamená jak banky, tak spořitelní a úvěrní družstva.

Část sedmá: Změna zákona o správních poplatcích**Čl. VIII**

V sazebníku správních poplatků se navrhuje upravit položku č. 65, která se týká činností na finančním trhu, a to v souvislosti s novými správními činnostmi, které České národní bance svěřuje návrh zákona o úvěru pro spotřebitele.

Část osmá: Změna zákona o finančním zajištění**Čl. IX**

Terminologická změna vyvolaná tím, že podle návrhu zákona o úvěru pro spotřebitele se hypoteční úvěry (v terminologii návrhu zákona „spotřebitelské úvěry na bydlení“) považují za spotřebitelské úvěry.

Část devátá: Změna zákona o stavebním spoření**Čl. X**

Předmětná změna rozšiřuje licenci stavebních spořitelů o výkon činnosti akreditované osoby, neboť na rozdíl od bankovní licence nemá licence stavebních spořitelů ustanovení odpovídající § 1 odst. 3 písm. p): „činnosti, které přímo souvisejí s činnostmi uvedenými v písmenech a) až o) a v odstavci 1,“ pod které lze předmětnou činnost subsumovat.

Část devátá: Změna zákona o stavebním spoření**Čl. XI**

Ve shodě s návrhem zákona o úvěru pro spotřebitele se navrhuje účinnost k prvnímu dni kalendářního měsíce následujícího po dni vyhlášení zákona.